

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

PLA DE MILLORA PER A LA IMPLEMENTACIÓ DE LA LLENGUA DE SIGNES A LES ESCOLES

Alba Avecilla García

Treball de Fi de Grau II

5è Doble Titulació d'Educació Infantil i Primària

Tutora: Montserrat Fuguet Muste

Curs 2022-2023

ÍNDEX

1. Introducció i justificació	3
2. Marc teòric	6
2.1. Conceptes previs	6
2.2. Discapacitat auditiva	7
2.2.1. Altres necessitats educatives que es poden desenvolupar	9
2.3. Tipus de comunicació	10
2.3.1. Llengua oral	10
2.3.2. Llengua de signes	10
2.3.2.1. Llengua de signes catalana	11
2.3.3. Paraula complementada	11
2.3.4. Comunicació bimodal	12
2.4. Modalitats educatives	12
2.5. Suports educatius	13
2.6. Beneficis pels infants oients	14
3. Marc normatiu	16
4. Desenvolupament del projecte	21
4.1. Àmbit pedagògic	24
4.1.1. Accions de l'àmbit pedagògic	28
4.2. Àmbit metodològic	31
4.2.1. Accions de l'àmbit metodològic	34
4.3. Àmbit de gestió	37
4.3.1. Accions de l'àmbit de gestió	39
4.4. Àmbit de comunitat educativa	40
4.4.1. Accions de l'àmbit de comunitat educativa	43
4.5. Integració al currículum	45
5. Conclusions	50
6. Bibliografia	53
7. Annexos	58

1. Introducció i justificació

Aquest projecte té com a objectiu principal la implementació de la llengua de signes en l'escola Aerialia per tal d'oferir l'oportunitat a tots els alumnes de poder comunicar-se i establir relacions socials sense que hi hagi cap barrera de comunicació.

He escollit desenvolupar aquest pla de millora perquè considero que la llengua de signes cada dia pren més importància a la societat, encara que són moltes les barreres de comunicació a què s'han d'enfrontar les persones amb discapacitat auditiva. Això és perquè hi ha una manca de coneixement de la llengua, tant en l'àmbit educatiu com fora. Així doncs, la meva intenció és crear un projecte per tal d'apropar als alumnes a aquesta llengua, per tal que siguin capaços de comunicar-se encara que sigui de forma simple amb vocabulari bàsic. Considero que, per tal d'apropar-nos a una societat cada vegada més inclusiva, hem de començar a conscienciar als infants des de ben petits, ja que són els ciutadans que formaran la societat del futur.

Un altre factor que m'ha fet escollit aquesta temàtica i desenvolupar aquest projecte és que, com a mestra, hi ha moltes possibilitats que, en algun moment del meu futur professional, tingui algun alumne amb discapacitat auditiva. M'agradaria poder oferir-li una educació inclusiva i de qualitat, on es pugui tenir relacions socials i afectives amb els seus companys i companyes i on pugui desenvolupar al màxim les seves capacitats.

El projecte es desenvolupa a l'Escola Aerialia La Canonja, una escola pública, ubicada als afores del poble de La Canonja, fet que ens facilita a aprofitar els recursos i serveis que trobem al voltant del centre com l'Ajuntament o el Poliesportiu. Les famílies d'aquest poble són, majoritàriament, persones nascudes en el municipi o en els municipis adjacents. Tot i això, també hem de tenir en compte el nombre de famílies immigrants que cada vegada va en augment.

Les quatre metodologies principals de la nostra escola són el treball per projectes, els grups internivells a educació infantil, l'aprenentatge i serveis, i les capses d'aprenentatge. Les característiques d'aquestes metodologies permeten afavorir el pluralisme i la inclusió social, així com la cohesió social i la igualtat d'oportunitats dels nostres alumnes. Al nostre centre escolar posem a l'infant com a protagonista del procés d'aprenentatge, i oferim les

oportunitats i estratègies necessàries perquè puguin desenvolupar al màxim les seves capacitats i habilitats.

Els trets més característics són que la llengua catalana és la llengua vehicular de relació i aprenentatge, que utilitzem diferents metodologies innovadores, que ens comprometem amb l'entorn i establim relacions amb el municipi, i que estem molts conscienciats amb la sostenibilitat. Tot i això, un dels més destacables és que som una escola inclusiva i respectuosa amb la pluralitat i la diversitat cultural, que promou la igualtat d'oportunitats per a tothom. Actualment, tenim dos alumnes a educació infantil i tres alumnes a educació primària que pateixen aquesta discapacitat auditiva i que, per aquesta raó, considerem necessari implementar aquest pla de millora. Així doncs, aquest projecte té l'objectiu que tots els i les alumnes del centre puguin fer una aproximació a aquesta llengua.

Enfocant-nos en el tema del projecte de millora, la llengua de signes és una eina fonamental per a la comunicació de les persones sordes i amb discapacitat auditiva. Tot i això, sovint s'enfronten a barreres en l'accés a la informació i la comunicació a l'entorn escolar. D'aquesta manera, la inclusió de la llengua de signes a l'aula permetrà que puguin participar activament en el procés educatiu, millorar-ne els resultats acadèmics i fomentar un bon desenvolupament social i emocional.

En la nostra escola proposem activitats d'aprenentatge en les quals els infants poden aprendre la llengua de signes de manera lúdica. Aquest projecte està enfocat a tres cursos educatius: primer, tercer i cinquè. A primer es farà una aproximació a la llengua de signes i s'ensenyarà, principalment, els diferents moviments de la mà i l'abecedari per tal que puguin lletrejar el seu nom; a tercer es començarà a treballar amb paraules bàsiques per poder fer salutacions, acomiadaments, presentacions...; finalment, a cinquè finalitzaran el seu aprenentatge amb frases simples perquè puguin comunicar-se de la manera més simple.

A més a més, volem destacar que molts espais de l'escola estan retolats en, no només en català, castellà i anglès, sinó també en llengua de signes. Això és perquè els alumnes puguin integrar-la i relacionar-la amb les altres tres llengües que ja coneixen.

L'estructura d'aquest treball serà la següent: primerament, explicaré les bases teòriques de la llengua de signes així com de la seva implementació a les escoles; seguidament,

esmentaré les lleis educatives, tant de Catalunya, com d'Espanya, i destacaré alguns dels articles que he considerat més importants; després, desenvoluparé aquest projecte i especificaré com està integrat al nou currículum, quins són els seus objectius principals, les estratègies educatives que se seguiran, les activitats que es faran, els indicadors que s'utilitzaran per a l'avaluació i la implicació d'altres sectors al projecte; finalment, es farà una conclusió general sobre el projecte així com del seu desenvolupament.

2. Marc teòric

A continuació, es troba el marc teòric amb tots els aspectes que cal tenir en compte sobre l'alumnat amb discapacitat auditiva. Considero imprescindible conèixer aquests conceptes per tal de poder comprendre el treball i la importància d'ensenyar la llengua de signes a l'escola.

Primerament, trobarem conceptes previs que cal conèixer abans de començar amb els continguts del treball. Seguidament, trobem la definició de la discapacitat auditiva i diferents classificacions que hi existeixen. A continuació, s'especifiquen els tipus de comunicació que els infants poden utilitzar per relacionar-se. Finalment, trobem les diferents modalitats educatives pels alumnes amb discapacitat auditiva, així com els suports educatius que poden rebre tant les famílies com les escoles.

2.1. Conceptes previs

- Discapacitat. Tal com podem trobar a Termcat, la definició de discapacitat és “el resultat de la interacció entre la deficiència d'una persona i les barreres de l'entorn, que suposa una limitació en l'activitat i la consegüent restricció en la participació en igualtat de condicions que la resta de ciutadans”. Cal destacar que el terme discapacitat (denominació i concepte) prové de la Classificació Internacional del Funcionament, de la Discapacitat i de la Salut (CIF), de l'any 2001.
- Inclusió. Es pot definir com el procés pel qual s'ofereix a tots els nens i nenes, sense distinció pel que fa a la capacitat, la raça o qualsevol altra diferència, l'oportunitat de seguir sent membres de les aules regulars i d'aprendre dels seus companys, i amb ells, a l'aula (Stainback, 2001).
- Atenció a la diversitat. Atendre a la diversitat no vol dir adoptar mesures especials per a alumnes *difícils*, sinó organitzar els elements i els recursos escolars i curriculars ordinaris per tal que facilitin l'aprenentatge de tots els alumnes. (Spagno, 2004).

2.2. Discapacitat auditiva

Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS), es diu que algú pateix una discapacitat auditiva quan no és capaç d'escoltar tan bé com una persona amb un sentit de l'oïda normal, és a dir, l'audició de les dues orelles és igual o millor que 20 dB.

Tot i haver-hi diferents tipus de classificació, les més comunes són: quantitativa, topogràfica, cronològica i relacionada amb l'adquisició del llenguatge.

Tipus classificació	Què mesura?	Nivells d'hipoacúsia
Quantitativa	Quantitat de pèrdua auditiva.	Lleugera, mitjana, severa, profunda, cofosi o anacúsia.
Topogràfica	Localització de la lesió que produeix el dèficit.	Transmissió, neurosensorial o de percepció, mixta.
Cronològica	Moment en què apareix.	Genètica o hereditària, adquirida.
Adquisició del llenguatge	Fase en l'adquisició del llenguatge	Prelocutiva, perilocutiva i postlocutiva.

Taula 1. Classificació de la pèrdua auditiva (Vidal, 2020).

Primerament, trobem la classificació quantitativa. Aquesta fa referència als diferents graus de pèrdua auditiva que poden trobar segons el llinar del nivell d'audició (HTL) que es mesura en decibels (dB). La Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya en diferencia cinc tipus en total:

- Discapacitat auditiva lleugera (20-40 dB) (DAL). Pot comportar dificultats a l'hora de percebre les veus febles o llunyanes, així com algunes consonants (s, f, t). Sovint, es consideren infants poc atents a l'escola.
- Discapacitat auditiva mitjana (40-70 dB) (DAM). Pot comportar la pèrdua d'informació i de la discriminació de paraules en converses. És molt freqüent que els infants presentin un retard en el llenguatge i les alteracions articulatòries.
- Discapacitat auditiva severa (70-90 dB) (DAS). Pot comportar que no se sentin converses a intensitat normal i és necessari que elevin la intensitat de la veu perquè

pugui ser escoltada. En aquest cas, els infants presentaran un llenguatge molt pobre o en mancarà.

- Discapacitat auditiva profunda (90-110 dB) (DAP). Pot comportar que no s'escolti la parla i es percebi només vibració. Afecta, principalment, a l'adquisició de la parla i/o el llenguatge i, per tant, afecta adversament el rendiment escolar.
- Cofosi o anacusia. És l'absència total de percepció del so.

En segon lloc, trobem la classificació topogràfica. Aquesta classifica la pèrdua auditiva segons en el lloc on es troba la lesió a l'aparell auditiu (Férrandez-Viader, 2004).

- Pèrdua auditiva conductiva o de transmissió. Hi ha una deficiència a l'oïda externa i/o a l'oïda mitjana, que pot ser causada per la presència de taps de cera o de cossos estranys o, d'altra banda, per malalties o malformacions. Fa que disminueixi la percepció de la intensitat dels sons i pot comportar una distorsió en l'audició.
- Pèrdua auditiva neurosensorial o de percepció. És causada per lesions coclears o disfuncions que afecten l'oïda interna fins a l'àrea auditiva del lòbul temporal. Provoca una pèrdua permanent més o menys greu d'intensitat i de qualitat en l'audició, i una distorsió en la manera d'oïr.
- Pèrdua auditiva retrococlear i cortical. La lesió està ubicada a les vies acústiques del sistema nerviós, a partir del nervi auditiu.
- Mixta. Tenen components tant de les sorderes de transmissió com de percepció.

Seguidament, trobem la classificació cronològica, la qual diferencia la discapacitat auditiva en funció de l'origen de la sordera (Vidal, 2020):

- Genètica o hereditària. La pèrdua és present en néixer i és deguda a anomalies dels gens.
- Adquirida. Apareix per alguna malaltia com, per exemple, otitis continuades i infeccions, o algun traumatisme.

Finalment, cal tenir en compte que el moment de l'aparició de la pèrdua auditiva és clau a l'hora d'adquirir el llenguatge oral. Podem diferenciar entre tres tipus (Vidal, 2020):

- Prelocutiva. La pèrdua auditiva té lloc abans del desenvolupament del llenguatge parlat (de 0 a 2 anys).
- Perilocutiva. La discapacitat apareix entre els dos i quatre anys de l'infant.
- Postlocutiva. La pèrdua de l'audició té lloc quan el llenguatge està ben desenvolupat, la persona perd l'oïda després d'haver adquirit el llenguatge oral.

Seguint amb Vidal (2020), cal destacar que també existeixen altres classificacions com:

- Unilateral (només en una oïda) o bilateral (en totes dues).
- Simètrica (la pèrdua és del mateix grau a les dues orelles) o asimètrica (és diferent a cada orella).
- Gradual (la pèrdua de l'audició ha empitjorat amb el temps) o sobtada (si passa sobtadament).
- Fluctuant (la pèrdua millora o empitjora amb el temps) o estable (es manté igual).

2.2.1. Altres necessitats educatives que es poden desenvolupar

Segons Rodríguez de Guzmán (2015), la discapacitat auditiva també comportarà un seguit de conseqüències en el seu desenvolupament en diferents àmbits:

- Desenvolupament social i emocional. Hi ha una alteració amb la relació de l'individu amb l'entorn que pot influir negativament en el seu desenvolupament social. L'infant pot presentar inseguretats per no poder controlar el medi i rigidesa de pensament, manifestant més egocentrisme, impulsivitat i agressivitat. També pot comportar problemes per interioritzar els seus sentiments i per integrar-se en grups d'iguals.
- Desenvolupament psicomotor. Poden tenir dificultats a l'hora de començar als primers moviments motors com la sedestació, la bipedestació i la deambulació, per no tenir motivació auditiva. A més a més, també poden tenir problemes respiratoris, problemes coclears, un lleuger retard en la marxa i deficiències en l'orientació.

- Desenvolupament cognitiu. Tot i que es desenvolupen igual que els infants que no pateixen aquesta discapacitat, tenen un retard en l'adquisició de nocions abstractes a causa de la deficiència del llenguatge oral. Alguns problemes cognitivament que es poden manifestar són l'autoregulació i la planificació de la conducta així com la capacitat d'anticipar situacions, ja que la comunicació té un paper prioritari i l'alumne presenta retards.
- Desenvolupament de la comunicació i de la parla. Depèn de diferents aspectes: el tipus de modalitat educativa (oral, signada, bimodal...), l'edat d'inici a l'estimulació lingüística, el nivell de participació del seu entorn social, així com el nivell d'intel·ligència i el nivell sociocultural del seu entorn familiar.

2.3. Tipus de comunicació

2.3.1. Llengua oral

La llengua oral és la llengua parlada. Requereix tant una estimulació auditiva com una educació del llenguatge i la parla. La seva gramàtica i vocabulari corresponen als del llenguatge escrit, fet que facilita l'aprenentatge i la interacció en contextos reals i quotidians. Quan el nen/a sord/a assoleix el nivell bàsic del llenguatge oral, pot enriquir tant el seu coneixement com el seu ús amb el contacte de persones que l'utilitzen. Cal destacar que hi ha suports tècnics per a la millora de l'audició com, per exemple, audiòfons i implants coclears, que també ajuden als infants amb sordceguesa a comunicar-se i relacionar-se amb el món (Generalitat de Catalunya, 2006).

2.3.2. Llengua de signes

La llengua de signes és una llengua natural de caràcter visual, gestual i espacial, emprada per part del col·lectiu de persones sordes. El missatge s'expressa de manera gestual, amb moviments específics, configuracions i punts de localització de les mans, el cos i l'expressió facial. Compta amb una gramàtica, vocabulari i normes lingüístiques pròpies que requereixen un aprenentatge específic, de manera que reuneix totes les característiques i compleix les mateixes funcions que qualsevol altra llengua. Això permet als parlants

expressar les seves idees, pensaments i emocions. No hi ha una llengua de signes universal, sinó que cada país té una o diverses llengües de signes com, per exemple, a Espanya que trobem la llengua de signes espanyola (LSE) i la llengua de signes catalana (LSC) (CNSE, s.d).

2.3.2.1. Llengua de signes catalana

La llengua de signes catalana, coneguda habitualment per la sigla LSC, és la llengua de les persones sordes i sordcegues signants del territori de Catalunya.

En comptes de tenir fonemes com el català, la llengua de signes catalana distingeix paràmetres formatius dels signes, els quals es poden combinar simultàniament i seqüencialment (de los Santos, 2017). Aquests són:

- La configuració de la mà. És la forma que col·loquem els dits: el seu grau de flexió o extensió, la seva separació o unió, el contacte entre ells o amb una altra part de la mà, etc.
- L'orientació de la mà. És la posició cap on mira el palmell de la mà, així cap on es dirigeixen els dits.
- El lloc d'articulació. És on se situa la mà (o mans) o al lloc inicial i final, si es realitza un moviment de trajectòria.
- El moviment del signe. És el canvi de flexió a extensió, o a la inversa, que realitzen els dits i/o al desplaçament de les mans.
- El component no manual. És la posició o el moviment que realitzen el tors, el cap i els elements facials (ulls, celles, llavis, dents...).

2.3.3. Paraula complementada

La paraula complementada és un sistema complementari a la lectura labiofacial que permet visualitzar els fonemes no visibles i identificar les consonants. Va ser creat per Cornett el 1967 amb fins educatius amb l'objectiu de servir com a suport per a l'aprenentatge del

llenguatge oral. D'aquesta manera, la unió d'elements visuals i la lectura labial ajuda a que els infants puguin comunicar-se efectivament.

En la seva versió espanyola, està format per vuit configuracions de la mà, que es pot col·locar en tres posicions diferents respecte al rostre: el costat, a la barbata i a la gola. Serveix per identificar les consonants i als complements manuals se'ls anomena *kinemes* (Velasco i Pérez, 2009).

2.3.4. Comunicació bimodal

La comunicació bimodal va ser un terme introduït per Schlesinger (1978) i fa referència a l'ús simultani de la llengua parlada i la llengua de signes, és a dir, la modalitat oral-auditiva i la modalitat visual-gestual per facilitar la comunicació i millorar l'aprenentatge del llenguatge oral (Belloch, 2014). Tot i que es fan servir les dues llengües a la vegada, la que marca el discurs és la llengua oral, de manera que la llengua de signes adapta la seva gramàtica a la llengua parlada.

L'objectiu principal d'aquest tipus de comunicació és que les persones sordes puguin desenvolupar la competència lingüística i accedir al llenguatge oral des de la seva primera infància. Així mateix, també té com a objectiu evitar la diferència entre l'edat dels infants i les seves capacitats d'utilitzar el llenguatge oral que pugui perjudicar el seu desenvolupament (Horner i Budd, 1985), és a dir, vol trobar un sistema comunicatiu que asseguri la integració tant social com afectiva dels infants, per tal que puguin avançar en el seu desenvolupament del llenguatge oral.

2.4. Modalitats educatives

El Departament d'Educació ofereix a les famílies amb fills o filles amb discapacitat auditiva la possibilitat d'escollir com serà l'escolarització dels seus fills/es en la modalitat, oral o bilingüe, que ells prefereixin.

La modalitat educativa bilingüe és aquella en la que coexisteixen tant la llengua de signes catalana, com a matèria d'estudi així com de comunicació i de currículum; i les llengües orals i escrites oficials, que també suposen una font d'aprenentatge.

D'altra banda, la modalitat educativa oral és aquella que treballa l'aprenentatge i el desenvolupament només en les llengües orals i escrites oficials.

Tot i això, en qualsevol de les dues modalitats, l'alumnat amb discapacitat auditiva rep el suport específic dels professionals necessaris d'acord amb les necessitats tant educatives com relacionades amb la modalitat escollida i la seva escolarització.

2.5. Suports educatius

El Departament d'Educació posa a l'abast un seguit de suports a l'alumnat escolaritzat en qualsevol centre ordinari que pateixi una pèrdua auditiva o sordera, que presenti dificultats greus en la comunicació i llenguatge a causa de la seva discapacitat. A continuació, es detallen els diferents serveis i suports específics que s'ofereixen:

- Centres de Recursos per a Deficients Auditius (CREDA). És el servei de suport als centres educatius per les necessitats especials de l'alumnat amb greus dificultats d'audició, llenguatge i/o comunicació que interfereixen en el seu desenvolupament. Els destinataris són els infants i joves fins als 18 anys amb sordesa, l'alumnat amb greus trastorns del llenguatge i/o comunicació dels tres als dotze anys, i els centres i el professorat especialitzat de l'alumnat amb greus dificultats d'audició, llenguatge i/o comunicació.
- Centres amb projectes específics de suport a l'audició i el llenguatge. Són centres de primària o secundària amb projectes de suport a l'audició i el llenguatge, que inclouen de forma específica el treball per al desenvolupament social i cognitiu de l'alumnat amb discapacitat auditiva. Contemplen en els seus projectes tota mena de mesures necessàries per a l'escolarització d'alumnes amb aquesta discapacitat.

- Suports intensius a l'audició i el llenguatge (SIAL). Són suports professionals que ajuden a l'escolarització dels alumnes amb discapacitat auditiva severa i profunda en els centres ordinaris.
- Mestres d'audició i llenguatge en centres d'educació infantil i primària. Els centres poden disposar d'aquests mestres per donar suport als alumnes que presentin dificultats de comunicació, de parla o de llenguatge degudes a la seva discapacitat. Per a la presa de decisions, l'escola pot disposar de l'assessorament dels professionals dels serveis educatius i del CREDA de l'àrea.
- Servei d'intèrpret en llengua de signes (ILSC). El Departament d'Educació ofereix el servei d'interpretació en llengua de signes catalana a l'alumnat amb sordesa que està escolaritzat en la modalitat bilingüe a Catalunya. El suport d'un intèrpret dins de l'aula permet que l'alumne sord pugui tenir accés lingüístic als continguts curriculars, així com a la traducció de les preguntes o comentaris mitjançant la traducció simultània. El servei dels ILSC, que es complementa el suport que els CREDA, forma part del conjunt de mesures i suports d'atenció a la diversitat que els centres poden oferir per facilitar l'accés al currículum als alumnes amb sordesa.
- Suport tècnic. L'alumnat amb discapacitat auditiva pot requerir el suport tècnic com audiòfons, implants coclears, aparells de freqüència modulada (FM) entre d'altres, per tal de potenciar la seva capacitat auditiva.

2.6. Beneficis pels infants oients

Els beneficis que implica conèixer la llengua de signes van començar a analitzar-se després que als Estats Units a principis dels vuitanta, per les doctores Acredolo i Goodwyn. Els seus estudis van comprovar que els nens i nenes que utilitzaven la llengua de signes tenien un desenvolupament cognitiu i social, demostraven ser més hàbils a escala comunicativa i, a més, amb els anys van comprovar que tenien un coeficient intel·lectual (Acredolo i Goodwyn, 1990).

L'Institut Europeu d'Educació (2022) i diu que aprendre llengua de signes ofereix una gran quantitat d'avantatges socials. La més important és, sens dubte, ajudar a tancar la bretxa d'accessibilitat que pateixen les persones sordes. Tot i això, altres beneficis que ofereix aprendre aquest idioma són:

- La llengua de signes, com és un idioma totalment visual, ajuda a millorar tant la percepció com el camp visual. A més a més, l'ús de les mans ajuda al desenvolupament de l'aparell locomotor.
- Aquesta llengua permet desenvolupar i millorar l'expressivitat. Així doncs, millora les habilitats i capacitats relacionades amb l'àmbit de la música, la dansa o les arts escèniques.
- Utilitzar la llengua de signes, afavoreix algunes funcions del cervell, com ara la resolució de problemes, la memòria o l'agilitat mental.
- Desenvolupa les habilitats comunicatives, ja que la llengua de signes combina gestos i expressions facials, dos elements clau per la comunicació interpersonal. D'aquesta manera, et permet millorar la teva capacitat de parlar en públic i desenvolupar-te en qualsevol situació comunicativa.
- La llengua de signes té un component expressiu i, per tant, ens ajuda a tenir un millor control del llenguatge no verbal.

A més a més, Vernia (2012), a banda dels beneficis abans esmentats, també destaca que la llengua de signes, com utilitza moviments i gestos molt diversos, aporta molts beneficis als estudis de música, ja que també dissocien els moviments de les mans amb tocar un instrument.

3. Marc normatiu

En aquest apartat, examinarem algunes de les lleis vigents que garanteixen l'ús de la llengua de signes en diversos contextos. A més a més, també destacaré els articles que he considerat més importants pel meu projecte. Les lleis estan ordenades segons la seva data de publicació i organitzades segons si són universals, estatals o autonòmiques.

➤ Universals:

- **Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat i protocol facultatiu**, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, el desembre de 2006. Vull destacar l'Article 24, que tracta sobre l'educació, així com que els estats han d'assegurar un sistema d'educació inclusiu a tots els nivells. L'escola ha de facilitar a les persones amb discapacitat a desenvolupar plenament el potencial humà i el sentit de la dignitat i l'autoestima, així com reforçar el respecte pels drets humans i la diversitat humana; desenvolupar al màxim tant la personalitat, els talents i la creativitat, com les seves aptituds mentals i físiques; i fer possible que participin de manera efectiva en la societat.
- **Convenció dels Drets dels Infants**, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, el 20 de novembre de 1989. Vull destacar l'Article 28 i l'Article 29 d'aquest document, ja que reconeixen el dret dels infants a l'educació, i l'obligatorietat de l'Estat de proporcionar-la.
- **Declaració Universal de Drets Humans**, adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, el 10 de desembre de 1948. Vull destacar l'Article 26, el qual diu que tothom té dret a una educació gratuïta i que ha de promoure la igualtat, la tolerància i el respecte entre els infants.

➤ Estatals:

- **Llei Orgànica 3/2020, del 29 de desembre, per la que es modifica la Llei Orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'Educació (LOMLOE)**. D'aquesta última modificació de la Llei d'Educació vull destacar el Capítol I, anomenat "Alumnado con necesidad específica de apoyo educativo" dins del Títol II "Equidad en la Educación", el qual

nomena els àmbits, l'escolarització i la inclusió educativa, social i laboral dels alumnes amb diferents necessitats educatives.

- **Llei 27/2007, de 23 d'octubre, per la qual es reconeixen les llengües de signes espanyoles i es regulen els medis de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues.** A l'Article 2 es reconeix el dret de lliure opció de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues a l'aprenentatge, el coneixement i l'ús de les llengües de signes espanyoles, i als diferents mitjans de suport a la comunicació oral per tal de poder comunicar-se i establir relacions socials. D'una banda, a l'Article 7, dins del Capítol I "Aprendizaje y conocimiento de las lenguas de signos españoles", s'especifica que les administracions educatives han de disposar dels recursos necessaris per facilitar en els centres que es determini l'aprenentatge de les llengües de signes espanyoles a l'alumnat sord, amb discapacitat auditiva i sordcec que hagi optat per aquesta llengua. De la mateixa manera, han d'oferir models educatius bilingües i l'assignatura optativa de la llengua de signes per facilitar la inclusió social de l'alumnat amb discapacitat auditiva. D'altra banda, a l'Article 10, dins del Capítol II "Uso de las lenguas de signos españolas", es parla que les administracions educatives han de facilitar la utilització de la llengua de signes com a llengua vehicular de l'ensenyament a les escoles; a l'Article 16 s'especifica que les administracions educatives han de disposar del necessari per facilitar l'aprenentatge de la llengua i la comunicació oral.
 - **Constitució Espanyola**, de 27 de desembre de 1978 (BOE núm. 311.3, de 29.12.1978).
- Autònòmiques:
- **Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica.** Un dels principis pedagògics d'aquest decret és el de la inclusió educativa, el qual explica que s'ha de garantir la inclusió de tots els alumnes i l'atenció personalitzada, així com la detecció precoç de les dificultats en l'aprenentatge i el desplegament de les mesures i els suports corresponents. Una

de les mesures clau és el Disseny Universal d'Aprenentatge (DUA) que regeix les mesures organitzatives, metodològiques i curriculars per garantir la personalització de l'aprenentatge i l'èxit. A més a més, vull destacar l'Article 8, que parla sobre les àrees de primària, el qual diu que, per reforçar la inclusió, els centres poden incorporar la llengua de signes catalana. D'altra banda, a l'explicació de la Competència en comunicació lingüística (CCL), una de les competències clau de l'educació bàsica, es nomena que els alumnes han de reflexionar sobre, entre altres aspectes, la llengua de signes. Finalment, cal dir que un dels criteris d'avaluació de la primera competència específica de l'àrea Llengua Catalana i Literatura és identificar les llengües de l'entorn, entre les quals es troba la llengua de signes.

- **Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.** Es destaca la importància de proporcionar una educació adaptada per a tothom, de manera que es pugui atendre a la diversitat dels alumnes i garantir la igualtat d'oportunitats i d'accessibilitat. Dins d'aquest decret, vull ressaltar diversos articles: el primer és l'Article 3, on es nomenen quins alumnes són considerats com alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu; als Articles 8, 9, 10 i 11 s'especifiquen les mesures i els suports de caràcter universal, addicional i intensius per a l'atenció educativa dels alumnes; finalment a l'Article 23, s'especifiquen quins són els serveis educatius que ofereix el Departament d'Educació.
- **Decret 142/2012, de 30 d'octubre, del Consell Social de la Llengua de Signes Catalana.** En aquest decret s'estableix que el Govern ha de crear el Consell Social de la Llengua de Signes Catalana com a òrgan d'assessorament, consulta i participació social en la política lingüística. Vull destacar l'Article 2, que esmenta que la Direcció General de Política Lingüística és l'òrgan competent per a la direcció, planificació, coordinació i execució de la política lingüística de la llengua de signes catalana, tot i que el Departament d'Ensenyament és el que s'encarrega de l'escolarització de l'alumnat i en l'àmbit dels centres educatius.

- **Llei 17/2010, del 3 de juny, de la llengua de signes catalana.** La llengua de signes catalana és la llengua de les persones sordes i sordcegues signants de Catalunya, que a diferència de les altres llengües parlades a Catalunya, no es produeix bilingüisme, ja que és pròpia del territori català. Vull destacar, sobretot, l'Article 5, que parla sobre l'aprenentatge de la llengua de signes catalana en l'àmbit escolar i que totes les famílies puguin escollir entre la modalitat educativa oral o la modalitat educativa bilingüe, aprendre la llengua de signes juntament amb la llengua catalana. A més a més, el departament competent en educació ha de difondre l'existència de la llengua de signes catalana i també ha de fomentar el respecte pels valors de la diversitat lingüística. D'altra banda, també vull destacar l'Article 6, el qual tracta sobre que s'ha de garantir que el personal docent que ha de desenvolupar la seva tasca amb persones sordes i sordcegues usuàries de la llengua de signes catalana tingui la formació i l'acreditació corresponents. També cal destacar que el Departament d'Educació ha d'establir plans de formació amb la respectiva certificació per als docents per tal que puguin atendre alumnes en llengua de signes catalana.
- **Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.** Aquesta llei assegura que tots els infants i els adolescents puguin assolir un desenvolupament integral de la seva personalitat i per garantir la seva seguretat i que no quedin desemparats. En l'Article 50, es destaca la importància de què tots els estudiants rebin suport i una educació inclusiva i equitativa, sempre evitant les limitacions o les barreres per al desenvolupament o la participació en diverses activitats educatives.
- **Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'Educació de Catalunya (LEC).** Aquesta llei s'adapta al marc definit per la Constitució, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i les lleis educatives estatals. Vull destacar, el Títol I, que parla sobre el dret a una educació integral i, per tant, al sistema educatiu i els ensenyaments bàsics. D'altra banda, l'Article 14 parla sobre la importància de tenir un Projecte Lingüístic i els aspectes que ha d'incloure per un bon funcionament.

- **Estatut d'Autonomia de Catalunya, de 2006.** D'aquest estatut s'ha de destacar l'Article 50, el qual diu que els poders públics han de poder garantir l'ús de la llengua de signes catalana i les condicions que permetin d'assolir la igualtat de les persones amb sordesa.

4. Desenvolupament del projecte

Per tal de dur a terme aquest Pla de Millora, és necessari plantejar-se diferents objectius a completar en els pròxims quatre anys, relacionats amb quatre àmbits: pedagògic, metodològic, de gestió i de comunitat educativa. Per cada objectiu, hi haurà estratègies amb les seves accions corresponents, es nomenaran les implicacions d'altres sectors, s'establiran els indicadors tant de progrés com d'avaluació per veure si s'han complert o no i, finalment, la temporització en relació amb quatre anys per saber quan es duran a terme les accions.

Els objectius a desenvolupar i completar, relacionats amb el seu àmbit corresponent, així com les seves estratègies, són:

ÀMBIT	OBJECTIU	ESTRATÈGIES
Àmbit pedagògic	1. Preparar a l'equip docent en l'ensenyament de la llengua de signes en l'àmbit educatiu.	1.1. Formar al claustre en la llengua de signes així com en la importància del seu coneixement i el seu ús pràctic. 1.2. Crear una Comissió de Llengua de Signes al centre. 1.3. Utilitzar les eines TIC per afavorir l'aprenentatge de la llengua de signes.
Àmbit metodològic	2. Iniciar a l'alumnat en la competència	2.1. Dissenyar un projecte per incorporar la llengua de signes a

	lingüística de la llengua de signes.	l'escola. 2.2. Implicar a l'alumnat del centre sobre el projecte així com els seus avantatges. 2.3. Aplicar les diferents metodologies del centre durant la implementació del projecte.
Àmbit de gestió	3. Adaptar els espais de l'escola al projecte de la llengua de signes per tal d'apropar als infants al projecte.	3.1. Modificar espais del centre pel desenvolupament del projecte de la llengua de signes. 3.2. Renovar la cartelleria de l'escola incorporant la llengua de signes.
Àmbit de comunitat educativa	4. Implicar a la comunitat educativa en el projecte per tal de donar a conèixer la llengua de signes i el seu ús pràctic.	4.1. Col·laborar amb la comunitat educativa per tal d'incorporar la llengua de signes en celebracions tradicionals a l'escola. 4.2. Fomentar la participació de les famílies en relació amb la llengua de signes i el seu aprenentatge a l'escola.

Taula 2. Objectius i estratègies.

A continuació es mostren quatre taules, una per cada àmbit i objectiu, on es recull tota la informació abans esmentada (estratègies, accions, implicacions, indicadors i temporalització). A més a més, després de les taules, també s'explica la integració del pla de millora en relació amb el currículum actual. Finalment, també hi ha una taula on es troba l'explicació de les accions de cada estratègia.

4.1. Àmbit pedagògic

Primerament, es desenvolupen les tres estratègies relacionades amb el primer objectiu abans esmentat, el qual està relacionat amb l'àmbit pedagògic.

OBJECTIU 1: Preparar a l'equip docent en l'ensenyament de la llengua de signes en l'àmbit educatiu.									
ESTRATÈGIA 1.1.: Formar al claustre en la llengua de signes així com en la importància del seu coneixement i el seu ús pràctic.									
ACCIONS	RESPONSABLE(S)	RECURSOS	IMPLICACIÓ D'ALTRES SECTORS	INDICADORS		TEMPORALITZACIÓ			
				DE PROGRÉS	DE RESULTATS	1r	2n	3r	4t
1.1.1. Realització de sessions de formació sobre la llengua de signes.	Equip directiu. Associacions de persones sordes.	Sessions de formació.	Associació de Persones Sordes de Reus.	Grau d'implicació dels mestres en la formació del	Valoració i anàlisi posterior a la formació per part dels				

				centre.	mestres.				
1.1.2. Programació de xerrades i tallers amb persones i entitats relacionades amb la discapacitat auditiva i la llengua de signes.	Equip directiu. Associacions de persones sordes.	Xerrades informatives.	Associacions i federacions de persones sordes. Fundació ONCE per a l'Atenció de Persones amb Sordceguesa.	Índex de participació dels mestres en les xerrades i els tallers.	Enquesta de satisfacció dels mestres vers les xerrades i els tallers.				
1.1.3. Incorporació de mestres de l'especialitat d'audició i llenguatge amb coneixement en la llengua de signes al centre.	Equip impulsor del projecte. Equip directiu. Mestre/a d'audició i llenguatge.	PEC. PGA. Normativa vigent.	No.	Seguiment del progrés de la mestra en les activitats del projecte.	Enquesta de satisfacció de la mestra d'audició i llenguatge.				

ESTRATÈGIA 1.2.: Crear una Comissió de Llengua de Signes al centre.

<p>1.2.1. Creació d'una Comissió de Llengua de Signes.</p>	<p>Equip impulsor del projecte. Equip directiu.</p>	<p>PEC. PGA. Normativa vigent.</p>	<p>No.</p>	<p>Índex de participació de l'equip impulsor i l'equip directiu.</p>	<p>Valoració posterior de la creació de la Comissió.</p>				
<p>1.2.2. Implicació de l'equip docent i les famílies en la Comissió.</p>	<p>Equip impulsor del projecte. Equip directiu.</p>	<p>PEC. PGA. Normativa vigent.</p>	<p>No.</p>	<p>Grau de participació de l'equip docent i les famílies.</p>	<p>Enquesta de satisfacció tant de l'equip docent i les famílies dels alumnes en acabar el curs escolar.</p>				

ESTRATÈGIA 1.3.: Utilitzar les eines TIC per potenciar l'aprenentatge de la llengua de signes.

<p>1.3.1. Incorporació d'eines tecnològiques pel desenvolupament del projecte.</p>	<p>Equip directiu. Equip impulsor del projecte. Equip docent.</p>	<p>Recursos tecnològics del centre. Eines digitals d'aprenentatge (Moodle, Outlook...)</p>	<p>No.</p>	<p>Grau de participació dels alumnes en el moment d'utilitzar les eines TIC.</p>	<p>Qüestionari als alumnes sobre l'ús de les tecnologies en l'aprenentatge de la llengua de signes.</p>				
<p>1.3.2. Implementació del projecte "Signem", de la Federació de Persones Sordes de Catalunya.</p>	<p>Equip impulsor del projecte. Coordinadors de les TIC a l'escola.</p>	<p>Recursos tecnològics del centre.</p>	<p>Federació de Persones Sordes de Catalunya.</p>	<p>Registre de vegades que s'implementa a l'aula.</p>	<p>Valoració posterior dels mestres i dels alumnes.</p>				

<p>1.3.3. Utilització de la pàgina "Aula LSE" a l'hora d'ensenyar la llengua de signes.</p>	<p>Equip impulsor del projecte. Coordinadors de les TIC a l'escola.</p>	<p>Recursos tecnològics del centre.</p>	<p>Confederació Estatal de Persones Sordes.</p>	<p>Registre de vegades que s'utilitza a l'aula.</p>	<p>Valoració posterior dels mestres i dels alumnes</p>				
---	--	---	---	---	--	--	--	--	--

Taula 3. Àmbit pedagògic.

4.1.1. Accions de l'àmbit pedagògic

ACCIONS	EXPLICACIÓ
1.1.1. Realització de sessions de formació sobre la llengua de signes.	Per tal que els docents del centre siguin competents en l'ensenyament de la llengua de signes, programarem sessions de formació sobre aquesta llengua per l'equip impulsor del projecte i els i les mestres del centre implicats.
1.1.2. Programació de xerrades i tallers amb persones i entitats relacionades amb la discapacitat auditiva i la llengua de signes.	Conjuntament amb les sessions de formació, també programarem xerrades i tallers amb entitats o persones relacionades amb la llengua de signes i la discapacitat auditiva.
1.1.3. Incorporació de mestres de l'especialitat d'audició i llenguatge amb coneixement en la llengua de signes al centre.	Amb la incorporació de mestres d'audició i llenguatge amb coneixement en la llengua de signes, podrem comptar amb professionals qualificats i competents a l'hora de dissenyar i organitzar activitats del projecte.

<p>1.2.1. Creació d'una Comissió de Llengua de Signes.</p>	<p>Es crearà una Comissió de Llengua de Signes al centre que vetllarà pel seguiment i l'aplicació d'aquesta llengua durant el curs escolar. Estarà formada per l'equip impulsor del projecte, docents del centre, l'equip directiu i les famílies interessades.</p>
<p>1.2.2. Implicació de l'equip docent i les famílies en la Comissió.</p>	<p>Fomentar la participació tant dels mestres de l'escola com de les famílies dels alumnes per tal de revisar i actualitzar les activitats del projecte, tenint en compte la realitat del centre i la normativa.</p>
<p>1.3.1. Incorporació d'eines tecnològiques pel desenvolupament del projecte.</p>	<p>Ens trobem en un món cada vegada més digitalitzat de manera que considerem que és necessari incorporar eines tecnològiques a les aules, no només perquè els alumnes desenvolupin la seva competència digital, sinó també perquè aprenguin a ser responsables amb l'ús de les noves tecnologies mentre aprenen una nova llengua. Principalment, utilitzarem eines com el Moodle, una plataforma d'aprenentatge on tindran diferents documents a l'abast i podran comentar en fòrums, i l'Outlook, un sistema de missatgeria en línia on els infants podran mantenir en contacte amb associacions, federacions i persones amb discapacitat auditiva i/o relacionades amb el projecte.</p>

<p>1.3.2. Implementació del projecte "Signem", de la Federació de Persones Sordes de Catalunya.</p>	<p>Amb la utilització d'aquestes dues pàgines, volem que els nostres alumnes puguin aprendre la llengua d'una manera dinàmica i vivencial, alhora que desenvolupen, com he esmentat abans, la competència digital i la responsabilitat amb la tecnologia.</p>
<p>1.3.3. Utilització de la pàgina "Aula LSE" a l'hora d'ensenyar la llengua de signes.</p>	

Taula 4. Accions de l'àmbit pedagògic.

4.2. Àmbit metodològic

Seguidament, s'esmenten i es desenvolupen les dues estratègies que es duran a terme per aconseguir el segon objectiu, el qual està relacionat amb l'àmbit metodològic.

OBJECTIU 2.: Iniciar a l'alumnat en la competència lingüística de la llengua de signes.									
ESTRATÈGIA 2.1.: Dissenyar un projecte per incorporar la llengua de signes a l'escola.									
ACCIONS	RESPONSABLE(S)	RECURSOS	IMPLICACIÓ D'ALTRES SECTORS	INDICADORS		TEMPORALITZACIÓ			
				DE PROGRÉS	DE RESULTATS	1r	2n	3r	4t
2.1.1. Elaboració del projecte de la llengua de signes per tres	Equip impulsor del projecte. Equip directiu.	Pla lingüístic del centre. PGA.	No.	Índex de participació de l'equip impulsor i	Valoració del projecte en finalitzar el quart any.				

cursos: primer, tercer i cinquè.				l'equip directiu.					
2.1.2. Implicació dels alumnes en l'avaluació del projecte.	Equip impulsor del projecte. Equip directiu. Alumnat.	Eines d'avaluació.	No.	Enquesta de satisfacció sobre la participació.	Valoració dels alumnes en acabar el projecte.				
2.1.3. Programació de sortides i/o activitats externes en el desenvolupament del projecte.	Equip impulsor del projecte. Equip docent. Equip directiu.	Material didàctic relacionat amb la sortida que es fa.	Associacions i federacions de persones sordes .	Nombre d'infants que van a les sortides.	Valoració posterior de les sortides per part dels mestres.				
<p>ESTRATÈGIA 2.2.: Informar a l'alumnat del centre sobre el projecte així com els seus avantatges.</p>									

<p>2.2.1. Xerrada sobre els beneficis d'aprendre la llengua de signes a càrrec de persones amb discapacitat auditiva.</p>	<p>Equip impulsor del projecte. Equip directiu.</p>	<p>Presentació digital.</p>	<p>Associacions i federacions de persones sordes.</p>	<p>Nombre de qüestions i/o dubtes que pregunten els i les alumnes.</p>	<p>Enquesta d'opinió dels alumnes sobre la xerrada.</p>				
<p>2.2.2. Taller sobre la importància de ser inclusius i respectar la diversitat de les persones del nostre entorn.</p>	<p>Equip impulsor del projecte. Equip directiu.</p>	<p>Presentació digital.</p>	<p>No.</p>	<p>Índex de participació dels alumnes durant el taller.</p>	<p>Valoració dels infants sobre el taller.</p>				
<p>ESTRATÈGIA 2.3.: Aplicar les diferents metodologies del centre durant la implementació del projecte.</p>									

<p>2.3.1. Utilització de la metodologia "Aprentatge-Servei".</p>	<p>Equip impulsor del projecte. Equip docent.</p>	<p>Material específic.</p>	<p>Associacions i federacions de persones sordes. Universitats.</p>	<p>Índex de participació de l'alumnat.</p>	<p>Valoració posterior de l'equip docent</p>				
<p>2.3.2. Utilització de la metodologia "Treball per projectes".</p>	<p>Equip impulsor del projecte. Equip docent.</p>	<p>Material específic.</p>	<p>No.</p>	<p>Grau d'implicació de l'alumnat i els docents.</p>	<p>Enquesta de satisfacció de l'equip docent.</p>				

Taula 5. Àmbit metodològic.

4.2.1. Accions de l'àmbit metodològic

ACCIONS	EXPLICACIÓ
<p>2.1.1. Elaboració del projecte de la llengua de signes per tres cursos: primer, tercer i cinquè.</p>	<p>Per al correcte desenvolupament d'aquest projecte, cal fer una elaboració on es tinguin en compte tots els aspectes didàctics, metodològics i avaluatius de cara a aplicar-ho a tres cursos diferents. A primer es farà una aproximació a la llengua de signes i ensenyaran, principalment, els diferents moviments de la mà i l'abecedari; a tercer es començarà a treballar amb paraules bàsiques per poder fer salutacions, acomiadaments, presentacions...; finalment, a cinquè finalitzaran el seu aprenentatge amb frases simples perquè puguin comunicar-se de la manera més simple.</p>
<p>2.1.2. Implicació dels alumnes en l'avaluació del projecte.</p>	<p>A l'hora d'establir els continguts i els criteris d'avaluació, com a centre volem implicar a l'alumnat en el procés per tal que puguin donar el seu punt de vista per tal que l'equip impulsor pugui dissenyar eines d'avaluació (rúbriques, seguiments, fulls de registre...) que siguin adients per tothom.</p>
<p>2.1.3. Programació de sortides i/o activitats</p>	<p>A la nostra escola, som conscients que els alumnes tenen un aprenentatge més significatiu si</p>

<p>externes en el desenvolupament del projecte.</p>	<p>es troben en un context real. D'aquesta manera, volem programar sortides i activitats conjuntes amb persones amb discapacitat auditiva on els alumnes puguin desenvolupar el seu aprenentatge de la llengua de signes de manera vivencial. Com a exemple, podem visitar federacions i/o associacions de persones sordes o escoles per alumnes sords com CEE Josep Pla o CEE La Massana, o fer tallers amb l'Associació de Persones Sordes de Reus.</p>
<p>2.2.1. Xerrada sobre els beneficis d'aprendre la llengua de signes a càrrec de persones amb discapacitat auditiva.</p>	<p>Abans de començar el projecte, explicarem als infants els diferents beneficis que comporta aprendre la llengua de signes. Per fer-ho, convidarem a l'escola persones amb discapacitat auditiva i oients perquè facin una xerrada i mostrin els avantatges de conèixer aquesta llengua.</p>
<p>2.2.2. Taller sobre la importància de ser inclusius i respectar la diversitat de les persones del nostre entorn.</p>	<p>Un dels nostres trets d'identitat com a centre és la inclusivitat. Així doncs, mitjançant diversos tallers volem conscienciar als infants sobre la diversitat que poden trobar en la seva vida quotidiana i la importància de tractar-los amb el mateix respecte que a qualsevol altra persona.</p>

2.3.1. Utilització de la metodologia "Aprentatge-Servei".	Volem utilitzar aquesta metodologia per organitzar activitats on els infants puguin posar en pràctica el seu coneixement sobre la llengua de signes donant un servei comunitari de manera que tinguin un aprenentatge significatiu alhora que conviuen amb membres de la societat.
2.3.2. Utilització de la metodologia "Treball per projectes".	Utilitzarem aquesta metodologia perquè els infants aconseguixin un aprenentatge significatiu donant reptes reals. En aquest cas, aquests reptes estaran relacionats amb l'aprenentatge de vocabulari o aspectes significatius sobre la llengua de signes o la discapacitat auditiva.

Taula 6. Accions de l'àmbit metodològic.

4.3. Àmbit de gestió

A continuació, es desenvolupa el tercer objectiu, relacionat amb l'àmbit de gestió, així com les seves respectives estratègies per tal d'aconseguir-ho.

OBJECTIU 3: Adaptar els espais de l'escola al projecte de la llengua de signes per tal d'apropar als infants al projecte.									
ESTRATÈGIA 3.1.: Modificar espais del centre pel desenvolupament del projecte de la llengua de signes.									
ACCIONS	RESPONSABLE(S)	RECURSOS	IMPLICACIÓ D'ALTRES SECTORS	INDICADORS		TEMPORALITZACIÓ			
				DE PROGRÉS	DE RESULTATS	1r	2n	3r	4t
3.1.1. Recondicionament d'una aula del centre	Equip directiu.	Aules del centre. Mobiliari.	No.	Nombre inicial d'espais recondicionats.	Nombre final d'espais recondicionats..				

per dur a terme el projecte.									
3.1.2. Incorporació de recursos didàctics relacionats amb la llengua de signes a la biblioteca.	Equip impulsor del projecte. Equip directiu.	Recursos didàctics. Mobiliari. Làmines sobre la llengua de signes catalana.	Federació de Persones Sordes de Catalunya.	Grau d'implicació de l'equip impulsor del projecte.	Valoració posterior de l'equip impulsor.				
ESTRATÈGIA 3.2.: Renovar la cartelleria de l'escola incorporant la llengua de signes.									
3.2.1. Retolació de cartells de l'escola en quatre llengües: català,	Equip impulsor del projecte.	Rètols d'espais del centre. Mobiliari.	No.	Nombre inicial de rètols en llengua de signes incorporats al	Nombre final de rètols en llengua de signes incorporats al				

castellà, anglès i llengua de signes.				centre.	centre.				
--	--	--	--	---------	---------	--	--	--	--

Taula 7. Àmbit de gestió.

4.3.1. Accions de l'àmbit de gestió

ACCIONS	EXPLICACIÓ
3.1.1. Recondicionament d'espais del centre per dur a terme el projecte.	Per tal de dur a terme les diferents propostes didàctiques sobre la llengua de signes, és necessari disposar d'espais oberts on els infants tinguin la llibertat de moure's sense molestar a cap company/a. A més a més, també volem penjar cartells i infografies relacionades amb l'aprenentatge de la llengua perquè els infants ho puguin consultar sempre que vulguin.
3.1.2. Incorporació de recursos didàctics relacionats a la biblioteca amb la llengua de signes.	Per tal d'oferir un ventall més ampli d'informació i eines, a la biblioteca del centre disposarem d'una prestatgeria amb recursos didàctics enfocats a ajudar als infants a aprendre i desenvolupar el coneixement en relació amb la llengua de signes.
3.2.1. Retolació de cartells de l'escola en quatre llengües: català, castellà, anglès i llengua de signes.	A la nostra escola, els rètols de les diferents aules estan en tres llengües: català, castellà i anglès. Amb aquest projecte afegirem també la llengua de signes, per tal que els infants comencin a relacionar conceptes propis de l'escola com "aula", "menjador", "pati"...

Taula 8. Accions de l'àmbit de gestió.

4.4. Àmbit de comunitat educativa

Finalment, trobem les tres estratègies, amb les seves respectives accions, per tal d'aconseguir el quart objectiu, relacionat amb l'àmbit de comunitat educativa.

OBJECTIU 4: Implicar a la comunitat educativa en el projecte per tal de donar a conèixer la llengua de signes i el seu ús pràctic.									
ESTRATÈGIA 4.1.: Col·laborar amb la comunitat educativa per tal d'incorporar la llengua de signes en celebracions tradicionals a l'escola.									
ACCIONS	RESPONSABLE(S)	RECURSOS	IMPLICACIÓ D'ALTRES SECTORS	INDICADORS		TEMPORALITZACIÓ			
				DE PROGRÉS	DE RESULTATS	1r	2n	3r	4t
4.1.1. Organització d'actes festius al centre on s'incorpori la llengua de signes i es fomenti la participació	Equip impulsor del projecte. Equip directiu.	Programacions. Material per les festivitats i celebracions.	Ajuntament de La Canonja.	Grau d'implicació de l'alumnat, els docents i les	Enquesta de satisfacció de la comunitat educativa en finalitzar cada				

de la comunitat educativa.	AFA. Alumnat.			famílies.	festivitat.				
4.1.2. Celebració del Dia de les Llengües per donar a conèixer la llengua de signes a la comunitat educativa.	Equip impulsor del projecte. Equip directiu. AFA. Alumnat.	Programacions. Material per les festivitats i celebracions.	Ajuntament de La Canonja.	Índex de participació de la comunitat educativa.	Valoració i anàlisi en finalitzar la celebració.				
4.1.3. Formació d'una xarxa de connexions amb altres escoles amb projectes relacionats amb la llengua de signes.	Equip impulsor del projecte. Equip directiu. Coordinadors de cicle.	Ordinadors i projectors de vídeo.	Altres escoles.	Enquesta de satisfacció dels docents amb la connexió amb altres escoles.	Nombre d'escoles amb les quals treballem.				

ESTRATÈGIA 4.2.: Fomentar la participació de les famílies en relació amb la llengua de signes i el seu aprenentatge a l'escola.									
4.2.1. Xerrades i tallers a les famílies sobre la llengua de signes els seus beneficis vers els infants.	Equip impulsor del projecte. Equip directiu. AFA.	Reunions. Presentació digital.	No.	Índex de participació de les famílies.	Qüestionari a les famílies sobre la seva opinió vers el projecte.				
4.2.2. Participació activa de les famílies en les reunions a l'hora de planificar i dissenyar les activitats.	Equip impulsor del projecte. AFA.	Reunions.	No.	Grau d'implicació de les famílies durant el projecte.	Propostes de millora en finalitzar el curs escolar.				
4.2.3. Implicació de les famílies en l'organització	Equip impulsor del projecte.	Reunions.	No.	Grau d'implicació a les reunions.	Nombre final d'activitats extraescolars/				

<p>d'activitats extraescolars i/o casals d'estius on els infants puguin desenvolupar la llengua de signes.</p>	<p>AFA.</p>				<p>casal d'estiu portades a terme.</p>				
--	-------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Taula 9. Àmbit de comunitat educativa.

4.4.1. Accions de l'àmbit de comunitat educativa

ACCIONS	EXPLICACIÓ
<p>4.1.1. Organització d'actes festius al centre on s'incorpori la llengua de signes i es fomenti la participació de la comunitat educativa.</p>	<p>Per tal d'apropar la comunitat educativa al projecte de la llengua de signes, organitzarem actes festius relacionats amb celebracions i festivitats (Nadal, St. Jordi, Setmana Santa...) on inclourem la llengua de signes. D'aquesta manera, donarem a conèixer aquesta llengua i la seva importància dins la societat als membres de la comunitat educativa del nostre centre.</p>
<p>4.1.2. Celebració del Dia de les Llengües per donar a conèixer la llengua de signes a la comunitat educativa.</p>	<p>Com a escola, som conscients de la gran diversitat de cultures que hi ha entre els nostres alumnes. Considerem que una bona oportunitat de potenciar-ho, és celebrant el Dia de les Llengües (26 de setembre), incloent-hi la llengua de signes per tal d'apropar aquesta llengua a la comunitat educativa.</p>
<p>4.1.3. Formació d'una xarxa de connexions amb altres escoles amb projectes relacionats amb la llengua de signes.</p>	<p>Considerem que aquesta iniciativa és una bona oportunitat perquè els alumnes puguin relacionar-se amb nens i nenes d'altres escoles que tinguin un projecte relacionat amb la llengua de signes per tal que puguin intercanviar opinions, experiències i dubtes.</p>

<p>4.2.1. Xerrades i tallers a les famílies sobre la llengua de signes els seus beneficis vers els infants.</p>	<p>Farem una petita xerrada on explicarem els beneficis que comporta que els seus fills i/o les seves filles coneguin la llengua de signes així com la importància del seu coneixement a l'hora de promoure el respecte per la diversitat.</p>
<p>4.2.2. Participació activa de les famílies en les reunions a l'hora de planificar i dissenyar les activitats.</p>	<p>Per tal d'incloure les famílies en el projecte, farem mensualment reunions on podran planificar i dissenyar activitats del projecte així com donar el seu punt de vista i fer propostes de millora.</p>
<p>4.2.3. Implicació de les famílies en l'organització d'activitats extraescolars i/o casals d'estius on els infants puguin desenvolupar la llengua de signes.</p>	<p>Com a escola, proposem a l'AFA que organitzin activitats extraescolars on s'incorpori la llengua de signes com, per exemple, "Juga i aprèn en llengua de signes" o un grup d'agrupament-escolta. D'altra banda, també proposem que organitzin un casal d'estiu on es facin activitats en llengua de signes perquè els infants interessats continuïn el seu aprenentatge.</p>

Taula 10. Accions de l'àmbit de comunitat educativa.

4.5. Integració al currículum

El currículum actual és el Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica, al qual podem trobar diferents mencions a la llengua de signes.

Primerament, a l'Article 8, "Àrees de l'Educació Primària", a l'Article 9, "Matèries de l'Educació Secundària Obligatòria de primer a tercer curs" i a l'Article 10 "Matèries de l'Educació Secundària Obligatòria a quart curs" trobem el següent punt:

A fi de reforçar la inclusió, els centres poden incorporar a la seva oferta educativa la llengua de signes catalana.

Tal com es pot veure, al Decret s'esmenta que qualsevol escola, per augmentar la inclusió dels seus alumnes, poden incloure la llengua de signes catalana a les seves aules. Això permetria desenvolupar el projecte, ja que la normativa vigent dona pas a incorporar aquesta llengua per tal de potenciar l'aprenentatge dels alumnes. A més a més, considero que això augmentaria la inclusió de tots els i les alumnes, ja que permetria atendre a la diversitat de manera general.

D'altra banda, a la Competència en Comunicació Lingüística (CCL), dins de l'Annex 1, "Competències clau i perfil competencial de sortida de l'alumnat al final de l'educació bàsica", trobem el següent:

La competència en comunicació lingüística constitueix la base per al pensament propi i per a la construcció del coneixement en tots els àmbits del saber. Per això, el seu desenvolupament està vinculat a la reflexió explícita sobre el funcionament de la llengua en els gèneres discursius específics de cada àrea de coneixement, així com als usos de l'oralitat, la llengua de signes o l'escriptura per pensar i per aprendre.

En aquesta part del Decret, s'esmenta que els alumnes poden fer una reflexió del funcionament de la llengua catalana a partir de, entre altres aspectes, la llengua de signes. Així doncs, poden conèixer, no només la llengua signada, sinó també els valors i les tradicions de la comunitat sorda, fet que els enriqueix culturalment així com els apropa un pas més a la inclusió de bona part de la societat.

Finalment, també es menciona a l'Àrea d'Aranès i Literatura a l'Aran, Llengua Castellana i Literatura Llengua Catalana i Literatura, concretament als criteris d'avaluació de la Competència Específica 1 (*"Prendre consciència de la diversitat lingüística i cultural a partir del reconeixement de les llengües de l'alumnat i la realitat plurilingüe i pluricultural per afavorir la transferència lingüística, identificar i rebutjar estereotips i prejudicis lingüístics i culturals i valorar aquesta diversitat com a font de riquesa cultural"*):

1r i 2n	3r i 4t	5è i 6è
<p>1.1 Identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la <u>llengua de signes</u>, i les seves variants dialectals, a través de la descripció d'algunes expressions d'ús quotidià.</p>	<p>1.1 Identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la <u>llengua de signes</u>, i les seves variants dialectals, a través de la descripció i interpretació d'algunes expressions d'ús quotidià</p>	<p>1.1 Identificar les diferents llengües de l'entorn, inclosa la <u>llengua de signes</u>, i les seves variants dialectals, a través de la descripció i interpretació de les característiques fonamentals de les del seu entorn geogràfic, així com alguns trets dels dialectes i llengües familiars de l'alumnat.</p>

Taula 11. Criteris d'avaluació de la CE1 de Llengua.

Vull remarcar, sobretot, l'enunciat de la competència on trobem aquests criteris. Considero que engloba perfectament l'objectiu del projecte: primerament, donar a conèixer als alumnes una llengua diferent de la que estan acostumats, de manera que s'adonen de la diversitat lingüística i cultural de la societat; després, relacionar-la amb les llengües que ja coneixen (català, castellà i anglès) perquè vegin les seves semblances i com poden enriquir-se d'aquestes; i, finalment, conscienciar als infants sobre la importància d'aprendre aquesta llengua per tal de fomentar la inclusió de la comunitat sorda i trencar amb les barreres que existeixen per la societat del futur.

D'altra banda, si parlem d'avaluació, trobem que al punt 3 de l'Article 22, "Recursos i materials didàctics" fa referència a:

En el marc del currículum competencial, l'alumne o alumna ha d'esdevenir part activa del seu procés d'aprenentatge. Cal promoure l'ús i l'elaboració de recursos, materials didàctics i instruments d'avaluació que fomentin la implicació i el compromís de l'alumnat, cosa que facilitarà l'autoregulació, la metacognició i el treball col·laboratiu.

D'aquesta manera, tal com s'especifica a una de les accions del primer objectiu, els i les alumnes formen part de la creació i l'elaboració de recursos avaluatius per tal que formin part del procés de desenvolupament del projecte i siguin conscients de com i què s'avaluarà al llarg del projecte.

A més a més, cal destacar els punts 6 i 7 de l'Article 23 "L'avaluació dels aprenentatges" els quals són:

6. L'avaluació ha de permetre que tant els i les docents com els i les alumnes puguin identificar els avenços, les dificultats i els errors que sorgeixen al llarg del procés educatiu i prendre les decisions oportunes per assolir les competències. Amb aquesta finalitat, l'alumnat ha de conèixer els objectius d'aprenentatge i els criteris i procediments amb els quals se l'avalua.

7. S'ha de promoure l'ús generalitzat d'estratègies i instruments d'avaluació variats i adequats, ajustats a les diferents situacions d'aprenentatge, que permetin la valoració del progrés de tot l'alumnat, tenint en compte la personalització dels aprenentatges i permetent ajustar millor la proposta educativa a l'alumnat que presenta necessitats específiques de suport educatiu.

Així doncs, l'avaluació del projecte ha de centrar-se més en l'aprenentatge al llarg del procés en comptes de només els resultats, per així veure els avenços, les dificultats i els errors per, no només millorar el desenvolupament en l'aprenentatge de l'infant, sinó també el projecte de cara als futurs anys. Així mateix, s'ha de tenir en compte els diferents tipus d'alumnat que trobem a l'aula per tal de personalitzar l'aprenentatge i ajustar el projecte a les necessitats de cada infant. A més a més, el final del punt 6 remarca el que abans he esmentat de l'Article 22 on l'alumne ha de formar part del procés d'avaluació.

Esmentant el Decret 150/2017, al punt 5 de l'Article 10 "Mesures i suports addicionals" trobem que:

Constitueixen mesures i suports addicionals les mesures d'acció tutorial específiques, el suport del mestre d'educació especial, el suport del professor d'orientació educativa, el suport escolar personalitzat i els programes intensius de millora, el suport lingüístic i social, les aules d'acollida, els programes de diversificació curricular, els projectes específics de suport a l'audició i el llenguatge i el projecte de promoció al poble gitano de Catalunya, les aules hospitalàries i l'atenció domiciliària i en hospitals de dia per a adolescents; les unitats en centres de Justícia Juvenil, i les unitats en centres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, i altres actuacions establertes pel Departament d'Ensenyament o pels mateixos centres que poden contribuir a l'educació inclusiva dels alumnes.

D'aquesta manera, es pot considerar un projecte de suport a l'audició i el llenguatge, ja que es desenvolupa la llengua de signes per tal que els infants oients puguin relacionar-se, encara que amb vocabulari i frases molt bàsiques, amb els alumnes que pateixen una discapacitat auditiva. Així doncs, també promovem al centre el respecte entre iguals i contribuïm a proporcionar una educació inclusiva a tots els i les alumnes.

D'altra banda, tenim el punt b) de l'Article 11 "Tipus de mesures i suports intensius" on s'especifica que:

Els suports intensius a l'audició i el llenguatge (SIAL) contribueixen a l'escolarització dels alumnes amb discapacitat auditiva severa i pregona que requereixin un equipament singular i una especialització professional.

Així doncs, la integració de personal especialitzat en audició i llenguatge al centre constitueix un gran suport tant als alumnes amb discapacitat auditiva com al projecte, ja que permet tenir professionals amb el coneixement necessari per poder ajudar i aplicar les mesures a l'atenció a la diversitat a aquells alumnes que ho requereixen i, d'altra banda, permet que els infants oients puguin tenir una persona de referència en relació amb l'aprenentatge de la llengua de signes.

Finalment, m'agradaria nomenar dos dels disset Objectius pel Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030. El primer de tot és l'ODS 4. *Garantir una educació inclusiva,*

equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom. Aquest ODS demana garantir l'accés a una educació per a tothom, gratuït, equitatiu i de qualitat, per tal que tots els infants puguin adquirir els coneixements necessaris per promoure el desenvolupament sostenible: drets humans, igualtat de gènere, promoció d'una cultura de pau i no-violència, adopció d'estils de vida saludables, etc.

El segon objectiu a destacar és l'*ODS 16. Promoure societats pacífiques i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells.* Aquest ODS fa referència al fet que les institucions públiques com, per exemple, les escoles han de ser eficaces, responsables i transparents, i han d'estar compromeses en aconseguir una democràcia inclusiva, participativa i representativa. També han de protegir les llibertats fonamentals i garantir un accés universal a la justícia, en condicions d'igualtat per a tots els individus.

5. Conclusions

Segons la Federació Mundial de Sords, hi ha al voltant de 72 milions de persones sordes a tot el món i més del 80% formen part de les comunitats sordes i usen la llengua de signes (Nacions Unides, 2020). Així doncs, la diversitat és molt present, per la qual cosa és feina de tota la societat procurar la inclusió d'aquestes persones en qualsevol àmbit i que hi puguin accedir de manera autònoma i independent.

L'àmbit més important és, sens dubte, les escoles. Aquestes són el primer agent socialitzador dels infants i les encarregades de formar als futurs ciutadans, de manera que tenen la missió d'ensenyar i educar als infants per ser capaços en un futur de viure en una societat on cada vegada poden trobar més diversitat.

Amb aquest treball, he volgut desenvolupar un projecte per incloure l'aprenentatge de la llengua de signes a una escola. L'objectiu final és eliminar les barreres de la societat vers la comunitat sorda i la seva llengua mitjançant una programació de tres cursos (primer, tercer i cinquè), on els alumnes puguin comprendre la cultura, la llengua, els valors i les tradicions de la comunitat sorda, per tal de fer veure que estan i pertanyen a la societat.

En relació amb els punts forts, primerament, m'agradaria destacar que és un projecte innovador, ja que no conec ni he trobat a internet cap escola que s'hagi plantejat algun projecte relacionat amb la llengua de signes. D'altra banda, també és una proposta que busca la inclusió de la comunitat sorda, partint de la idea que hem d'educar als nens i nenes per ser respectuosos amb la diversitat, ja que són el futur de la nostra societat. Un punt molt important d'aquest projecte és la intervenció i l'acompanyament de persones que pertanyen a aquest col·lectiu per tal que els alumnes tinguin vivències i experiències en contextos reals. Finalment, i com a últim punt fort, s'ha fomentat la participació activa dels estudiants, les famílies i les entitats del poble on es troba ubicar el centre, creant un ambient de col·laboració i compromís entre tota la comunitat educativa.

D'altra banda, com a punts dèbils, penso que és necessari molta implicació i molta participació de l'equip docent. Crear i desenvolupar un projecte com aquest comporta molt de temps per organitzar-ho tot, preparar els materials, formar als docents... així com una suma de diners que no tots els centres, potser, estarien disposats a invertir. Considero que si

els i les mestres no estan prou motivats o compromesos amb els valors i els objectius del projecte no es podrà desenvolupar correctament. També cal esmentar que sense el suport i l'ajuda de les famílies, i la participació entitats externes al centre també és molt difícil poder posar en pràctica aquesta proposta didàctica.

Parlant sobre els beneficis per als alumnes en general, podem dir que els estudiants desenvolupen habilitats comunicatives en la llengua de signes, cosa que els permet interactuar amb persones sordes o amb discapacitat auditiva del seu entorn com companys/es de l'escola. D'altra banda, també permet que els infants adquireixin valors com el respecte i la inclusió. Això permet que desenvolupin i millorin les seves habilitats socials i emocionals.

Finalment, considero que aquest projecte és viable per portar-lo a terme a una escola. Tot i això, perquè tingui èxit i es pugui desenvolupar, cal tenir en compte els punts forts, que he esmentat abans, per tal de reforçar-los i tenir-los sempre en compte, així com els punts dèbils anteriors, per poder trobar les solucions adients i tirar endavant amb la proposta. D'altra banda, si es portés a terme el projecte és important que tingui continuïtat en el temps perquè els estudiants puguin continuar desenvolupant les seves habilitats en llengua de signes i mantinguin els valors d'inclusió i respecte. Per això, és fonamental comptar amb el suport de l'equip directiu de l'escola i la comunitat educativa, així com buscar fonts de finançament que permetin la continuïtat del projecte.

M'agradaria destacar que la meva tutora del centre de pràctiques, en saber el tema del meu treball i que sabia fer l'abecedari en la llengua de signes, em va proposar fer una sessió als alumnes de quart per tal d'ensenyar-los a lletrejar el seu nom en aquesta llengua. Vaig gaudir molt fent la sessió perquè tots els alumnes van estar molt participatius i atents des del primer minut, demostrant que tenien curiositat i estaven interessants en el tema. Els infants van estar molt contents quan van aconseguir fer el seu nom recordant-se de les lletres corresponents i entre tots/es s'ajudaven per fer el seu nom propi i, fins i tot, algun va fer el seu primer cognom. També em va agradar la seva actitud de respecte a l'hora d'explicar el perquè existia aquesta llengua i qui la parlava, així com vaig suggerir que aprenguessin algunes frases simples per tal que poguessin saludar o acomiadar-se perquè mai saben quan es trobaran una persona amb discapacitat auditiva.

Aquest TFG II com l'anterior en grup, han sigut el punt final de cinc anys plens d'aprenentatges de tota mena i pràctiques que han suposat una font inesgotable d'experiències que estic segura que mai hauria tingut si hagués estudiat qualsevol altra carrera. El primer ha suposat tot un repte, ja que ni les meves companyes ni jo sabíem com enfocar-lo, però amb molt d'esforç i alts i baixos vam tirar cap endavant i vam aconseguir un molt bon treball. Crec que, tot i els problemes, no podria haver escollit millor companyia per fer-ho. D'altra banda, aquest segon treball ha estat tot un repte personal, ja que combinar el final de la carrera, amb les pràctiques i fer aquest treball ha estat complicat, i potser podria haver donat una mica més de mi. Tot i això, estic molt orgullosa del resultat final.

Molta gent sempre m'ha criticat el fet que vulgui ser mestra, però ells mai han pensat que no estarien on estan si no hagués estat per gent com jo, mestres que han volgut dedicar la seva vida a deixar una miqueta de si mateix en milers d'infants, rebent a canvi tantíssimes mostres d'afecte dels infants, des d'un somriure fins a una abraçada. Cap altra professió tindrà mai la sort de rebre això i sentir-se plena i orgullosa de la seva feina.

I és que sí, ser mestra és la professió més bonica del món.

6. Bibliografia

- Acredolo, L.P. y Goodwyn, S.W. (1990). Lenguaje de señas entre los niños con audición: el desarrollo espontáneo de gestos simbólicos. *Del gesto al lenguaje en niños oyentes y sordos*, 68-78.
- Assamblea General de les Nacions Unides. (2006). *Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat i protocol facultatiu*.
https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematices/11discapacitat/2012_04_11_convencio_drets_persones_discapacitat_catala.pdf
- Assemblea General de les Nacions Unides. (1989). *Convenció sobre els Drets dels Infants*.
https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematices/07infanciaiadolescencia/observatori_drets_infancia/destacats_columna_dreta/Convencio_drets_infancia.pdf
- Assemblea General de les Nacions Unides. (1948). *Declaració Universal de Drets Humans*.
https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/cln.pdf
- Belloch, C. (2014). *Las TIC en Logopedia: Audición y Lenguaje*. Sistemas Aumentativos de la Comunicación (SAC). Universitat de València.
<https://www.uv.es/bellochc/logopedia/NRTLogo7.wiki?6>
- Catalunya. Departament de Benestar i Família; Termcat, Centre de Terminologia. Diccionari de serveis socials [en línia]. Barcelona: TERM CAT, Centre de Terminologia, cop. 2010.
- Catalunya, Departament d'Educació. (2022). Decret 175/2022, de 27 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 8762, 29-9-2022.
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/8762/1928585.pdf>
- Catalunya, Departament d'Educació. (2021). Resolució per la qual es fixen els criteris generals i el procediment per a la confecció de les plantilles de professorat de les escoles per al curs 2021-2022 i de supressió o transformació dels llocs de treball docents.
https://documents.espai.educacio.gencat.cat/IPCNormativa/DisposicionsInternes/20210521-R_esolucio-plantilla-escoles.pdf

- Catalunya, Departament d'Educació. (2017). Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 7477, 19-10-2017. <http://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7477/1639866.pdf>
- Catalunya, Departament d'Educació. (2012). Decret 142/2012, de 30 d'octubre, del Consell Social de la Llengua de Signes Catalana. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 6245, 30-10-2012. <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/d/2012/10/30/142>
- Catalunya, Departament d'Educació. (2010). Llei 17/2010, del 3 de juny, de la llengua de signes catalana. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 5647, 03-06-2010. <https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2010/06/03/17>
- Catalunya, Parlament de Catalunya. (2010). Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 5753, 11-11-2010. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5641/1814781.pdf>
- Catalunya, Departament d'Educació. (2009). Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'Educació de Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 5422, 16-07-2009. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5422/1795254.pdf>
- Catalunya, Parlament de Catalunya. (2006). Estatut d'Autonomia de Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. <https://www.parlament.cat/document/cataleg/48089.pdf>
- CNSE. (s. d.). *Lengua de signos*. Confederación Estatal de Personas Sordas. <https://www.fundacioncnse.org/lengua-de-signos.php>
- Cornett, O. (1967). Cued Speech. *American Annals of the Deaf*, 112, 3-13.
- De los Santos, E. (2017). *Suport en la Comunicació (APD)*. Institut Obert de Catalunya. https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_apd_m08_/web/fp_apd_m08_htmlindex/index.html
- Espanya, Jefatura del Estado. (2007). Ley 27/2007, de 23 de octubre, por la que se reconocen las lenguas de signos españolas y se regulan los medios de apoyo a la comunicación oral de las personas sordas, con discapacidad auditiva y sordociegas.

Boletín Oficial del Estado, 255, de 24 de octubre de 2007.

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-18476-consolidado.pdf>

Espanya, Jefatura del Estado. (2006). Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.

Boletín Oficial del Estado, núm. 106, de 4 de maig de 2006.

<https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>

Espanya, Cortes Generales. (1978). Constitución Española. Boletín Oficial del Estado, núm.

311, de 26 de desembre de 1978.

<https://www.boe.es/buscar/pdf/1978/BOE-A-1978-31229-consolidado.pdf>

Fernández-Viader, P. D. M., & Venteo, E. P. (2005). El valor de la mirada / The value of vision.

Sordera y educación / Deafness and education (2.ª ed.). Catalunya: Universidad De Barcelona (pp. 28-38).

Ferreiro, E. (19 maig 2022). *Infografía: cinco beneficios de aprender lengua de signos*.

Excepcionales.

<https://www.excepcionales.es/2017/05/infografia-beneficios-lengua-signos.html>

Fundación Aon España. (2010). *Razones para estudiar lengua de signos*.

<https://fundacionaon.es/razones-estudiar-lengua-signos/>

Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació i Universitats (2012). *Guia per a famílies d'infants amb sordesa o sordceguesa*.

https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/guia-families/sordesa/guia_famil_fills_sordceguesa.pdf

González, J., Jurado, E., et al (2015). *Ventajas e inconvenientes*. Lengua de signos española.

<http://ssaacg2.blogspot.com/p/ventajas-e-inconvenientes.html>

Horner R.H. y Budd C.M. (1985). Acquisition of manual sign use. Collateral reduction of maladaptive behavior and factors limiting generalization. *Education and training of the mentally retarded*, 20, pp 39- 47.

Instituto Europeo de Educación. (2022). *Aprender lengua de signos: ¿por qué hacerlo?*

<https://ieeducacion.com/aprender-lengua-signos/>

- Monfort, M. (2006). La comunicació bimodal: una ajuda para el desenvollop del llenguaje y de la comunicaci3n. Madrid: Asociaci3n Alanda.
<https://www.down21.org/revista-virtual/1565-revista-virtual-2006/revista-virtual-marzo-2006/2052-la-comunicacion-bimodal-una-ayuda-para-el-desarrollo-del-lenguaje-y-de-la-comunicacion.html>
- Nacions Unides. (s. d.). *Día Internacional de las Lenguas de Señas* | Naciones Unidas.
<https://www.un.org/es/observances/sign-languages-day>
- Nacions Unides (2015). Transformar el nostre món: l'Agenda 2030 per al Desenvollopament Sostenible. https://unctad.org/system/files/official-document/ares70d1_ca.pdf
- NESE derivades de discapacitat auditiva. (s. d.). XTEC - Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya.
<https://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/atencio-educativa-als-alumnes/nese/nese-derivades-de-discapacitat-auditiva/>
- Rodríguez de Guzmán, L.B. (2015). La deficiencia auditiva. Identificaci3n de las necesidades educativas especiales. *Revista Internacional de Apoyo a la Inclusi3n, Logopedia, Sociedad y Multiculturalidad*, 1 (1), 95-109.
<https://revistaselectronicas.ujaen.es/index.php/riai/article/view/4148/3373>
- Schlesinger, H. S. (1978). The acquisition of bimodal language. In *Sign language of the deaf* (pp. 57-93). Academic Press.
- Sordera y p3rdida de la audici3n. (2023).
<https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss>
- Spano, G. (2004). Un model inclusiu de pla anual d'atenci3n a la diversitat.
- Stainback, S. (2001). L'educaci3n inclusiva: definici3n, context i motius. *Suports*, 5 (1), 18-26.
<https://raco.cat/index.php/Suports/article/view/102022/163617>
- Tipos de p3rdida auditiva (sordera)* (2020). Centers for Disease Control and Prevention.
<https://www.cdc.gov/ncbddd/spanish/hearingloss/types.html>

- Torres, S. (1991). La palabra complementada (cued speech). De la percepción visual del habla a la comprensión y producción de la palabra. *Comunicación, Lenguaje y Educación*, 3(10), 71-84. <https://dialnet.unirioja.es/descarga/articulo/126208.pdf>
- Velasco, C., & Pérez, I. (2009). Sistemas y recursos de apoyo a la comunicación y al lenguaje de los alumnos sordos. *Revista Latinoamericana de educación inclusiva*, 3(1), 77-93. https://sid-inico.usal.es/idocs/F8/ART11923/sistemas_y_recursos_de_apoyo.pdf
- Vernia, A. M. (2012). Método pedagógico musical Dalcroze. *Artseduca*, 1, 24-27.
- Vidal, S. (2020). *Característiques i necessitats de les persones en situació de dependència*. Institut Obert de Catalunya. https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_apd_m05_/web/fp_apd_m05_htmlindex/index.html
- Visualfy. (20 novembre 2018). *LSE como una lengua más. Beneficios y curiosidades*. <https://www.visualfy.com/es/lse-como-una-lengua-mas-beneficios-y-curiosidades/>

7. Annexos

7.1. Llistat de figures

- Taula 1. Classificació de la pèrdua auditiva (Vidal, 2020).
- Taula 2. Objectius i estratègies.
- Taula 3. Àmbit pedagògic.
- Taula 4. Accions de l'àmbit pedagògic.
- Taula 5. Àmbit metodològic.
- Taula 6. Accions de l'àmbit metodològic.
- Taula 7. Àmbit de gestió.
- Taula 8. Accions de l'àmbit de gestió.
- Taula 9. Àmbit de comunitat educativa.
- Taula 10. Accions de l'àmbit de comunitat educativa.
- Taula 11. Criteris d'avaluació de la CE1 de Llengua.